

درس سوم | توحید و سبک زندگی

بیت: (حافظ)

موضوع

زندگی توحیدی و نتیجه آن

«بر آستان جانان گر سر توان نهادن (علت) گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد (معلول)»

پرسش‌های مفهومی: ۱- این بیت حافظ، تعبیر شاعرانه‌ای از کدام توحید است؟ مصراع اول این بیت، به بندگی خداوند و چگونگی تحقق «بُعد فردی توحید عملی» و مصراع دوم آن، به نتیجه بندگی خدا اشاره دارد.

۲- این بیت، بیانگر چه سبکی از زندگی است؟ سبک زندگی توحیدی یک انسان موحّد که ریشه در جهان‌بینی توحیدی او (مراتب توحید) دارد. **ارتباط:** این بیت، از نظر مفهومی با آیاتی مانند «فاعبده هذا صراط مستقیم» که بیانگر توحید عملی باشند، مطابقت مفهومی دارد.

الف- وقتی برای خرید یک کالا به بازار می‌رویم، معمولاً با رسیدن به اولین مغازه و دیدن اولین نمونه، دست به خرید نمی‌زنیم، بلکه با جست‌وجو، بهترین‌ها را انتخاب می‌کنیم.

ب- امروزه در بازار سبک زندگی، سبک‌های گوناگونی از زیستن تبلیغ می‌شود که ما باید از میان آنها بهترین را انتخاب کنیم.

۱- مسیر زندگی ما را تغییر می‌دهد
انتخاب هریک از این سبک‌ها،
۲- و سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می‌زند.

پ- وقتی برای خرید یک کالا، آن چنان دقت و حساسیتی به خرج می‌دهیم، پس باید این انتخاب مهم (سبک زندگی) ۱- براساس فکر و به دور از احساسات باشد ۲- و دلیلی محکم و عقل‌پسند از آن حمایت کند.

انتخاب سبک زندگی:

ت- خوب است بدانیم که هر سبکی از زندگی، (معلول) ۱- ریشه در اندیشه‌های خاصی داشته ۲- و از جهان‌بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد. (علت شناخت آن ریشه‌ها (علت) کمک فراوانی به تصمیم‌گیری درست ما خواهد کرد. (معلول)

ث- «زندگی توحیدی»، شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در جهان‌بینی توحیدی (مراتب توحید = خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت) دارد (علت) و در درس‌های گذشته تا حدودی با این جهان‌بینی آشنا شدیم.

۱. کوتاه پاسخ) انتخاب هر سبک زندگی چه نتیجه‌ای دارد «قسمت ب»

۲. کوتاه پاسخ) چه چیزی مسیر زندگی ما را تغییر می‌دهد و سرنوشت ما را در دنیا و آخرت رقم می‌زند؟ «قسمت ب»

۳. کوتاه پاسخ) انتخاب سبک زندگی، باید بر چه اساسی انجام شود؟ «قسمت پ»

۴. کامل پاسخ) هر سبکی از زندگی، ریشه در چه چیزی دارد و شناخت آن ریشه‌ها چه کمکی می‌تواند به ما بکند؟ «قسمت ت»

۵. کوتاه پاسخ) زندگی توحیدی ریشه در چه چیزی دارد؟ «قسمت ث»

در این درس می‌خواهیم به این پرسش پاسخ دهیم که ایمان به خداوند، ۱- چه سبکی از زندگی را به دنبال می‌آورد؟ به‌عنوان خالق و پروردگار جهان، ۲- و در مقابل آن کدام سبک از زندگی قرار می‌گیرد؟

یادآوری

الف- افکار و اعتقادات (جهان‌بینی) هر فرد مهم‌ترین عامل در تعیین ۱- هدف‌ها ۲- و رفتارهای اوست.

ب- مثلاً اگر کسی پذیرفت و ایمان پیدا کرد که و انسان فقط با لذات مادی خوشبخت می‌شود، سعادت بشر در کسب ثروت است به‌طور طبیعی، زندگی خود را صرف رسیدن به همین هدف می‌کند.

یا اگر کسی چنین اندیشید و واقعاً معتقد شد که و هیچ امر دیگری با آن قابل مقایسه نیست، دانش و آگاهی، بزرگ‌ترین کمال انسان است عمر خود را به کسب علم خواهد گذراند و در همین راه تلاش خواهد کرد.

در پایه دهم این اصل کلی را آموختیم که:

پ- پس هر فردی متناسب با اعتقادات (جهان‌بینی) خویش، مسیر زندگی (یا سبک زندگی) خود را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد.

۶. **کامل پاسخ** مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای هر فرد چیست؟ با ذکر مثالی توضیح دهید. «الف تا پ»
۷. **کامل پاسخ** چه کسی به‌طور طبیعی، زندگی خود را صرف رسیدن کسب ثروت می‌کند؟ چرا؟ «ب و الف»
۸. **کامل پاسخ** هر فردی متناسب با چه چیزی، مسیر زندگی خود را انتخاب و بر آن اساس رفتار خواهد کرد؟ توضیح دهید. «الف تا پ»

بازتاب توحید در زندگی

با توجه به اصل فوق (انتخاب مسیر زندگی بر اساس اعتقادات خود) می‌توانیم بگوییم:

- الف- انسانی که
- ۱- خداوند را به‌عنوان تنها **خالق** جهان پذیرفته است
 - ۲- و ایمان دارد که او **پروردگار** هستی است، (إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ)
- چنین انسانی در مسیر «توحید عملی» حرکت می‌کند.
- ب- در عمل
- ۱- رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت
 - ۲- و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد. (فاعبدوه هذا صراط مستقیم)

۹. **کامل پاسخ** اثرات پذیرش اعتقاد به خالقیت خداوند و ربوبیت الهی بر زندگی انسان را در قالب مثالی توضیح دهید. «قسمت الف تا ج»
۱۰. **کامل پاسخ** چه کسی جهت زندگی خود را خداوند قرار خواهد داد و در مسیر «توحید عملی» حرکت می‌کند؟ «قسمت الف و ب»
۱۱. **کوتاه پاسخ** پذیرش خالقیت خداوند و ایمان به ربوبیت الهی چه تأثیری بر رفتار و زندگی انسان دارد؟ «قسمت ب»
۱۲. **کامل پاسخ** با توجه به آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ»، چه ارتباطی میان توحید ربوبی و توحید عبادی برقرار است؟ «الف و ب»
۱۳. **تشخیصی** پذیرفتن خالقیت خداوند و ایمان به ربوبیت الهی، زمینه‌ساز چه توحیدی است؟
الف) توحید در ولایت ب) توحید عملی

پ- به عنوان مثال، می‌توانیم از **جعفرین‌ابی‌طالب** یاد کنیم که در حضور «نجاشی»، پادشاه حبشه، اثرات پذیرش این اعتقاد را، توصیف کرد:

بازتاب توحید در زندگی:

موضوع	ذکر مثال (بازتاب توحید در زندگی)
	<p>جاهل، بت می‌پرستیدیم، مردار می‌خوردیم، مرتکب زشتی‌ها می‌شدیم، ت- «ما قبلاً قومی بودیم پیوند خویشاوندی را قطع می‌کردیم، بی‌پناه را پناه نمی‌دادیم و قوی، ضعیف را می‌بلعید. (تمام این موارد، شرک عملی است).</p> <p>ث- این چنین بودیم تا اینکه خداوند از میان ما پیامبری مبعوث فرمود که و به صداقت و امانت‌داری و عفتش ایمان داریم.</p> <p>او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آنچه را که خود و پدرانمان می‌پرستیدیم، کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم، ج- پیامبر، ما را به خدا فراخواند که او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشا و منکر و دروغ نهی کرد (نفی شرک عملی) و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم (توحید عملی)</p> <p>چ- ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم (توحید در عقیده) و از او پیروی کردیم. (توحید عملی)</p>
	<p>پرسش‌های مفهومی: ۱- جعفرین‌ابی‌طالب در حضور «نجاشی»، اثرات پذیرش اعتقاد به خداوند را چگونه توصیف کرد؟ «قسمت ت تا ج»</p> <p>۲- جعفرین‌ابی‌طالب در حضور «نجاشی»، پادشاه حبشه، وضعیت قوم خود را در عصر جاهلیت چگونه توصیف کرد؟ «قسمت ت»</p> <p>۳- پیامبر اسلام (ص)، قبل از بعثت به داشتن چه صفاتی در بین مردم شهرت داشتند؟ «صداقت و امانت‌داری و عفت»</p> <p>۴- سخنان جعفرین‌ابی‌طالب به «نجاشی»، پادشاه حبشه، بیانگر چه حقیقتی در مورد توحید است؟ «قسمت الف و ب»</p> <p>۵- سخنان جعفرین‌ابی‌طالب به «نجاشی»، پادشاه حبشه، بیانگر مفهوم کدام آیه است؟ الف) «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا اللَّهَ...» ب) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»</p>

الف- البته، از آن‌جا که ایمان همه افراد یکسان نیست و دارای شدت و ضعف است، میزان تأثیرگذاری این اعتقاد بستگی به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی دارد.

ب- هر چه ایمان قوی‌تر باشد (علت) تأثیر عملی آن در زندگی بیشتر (معلول) و هر چه ضعیف‌تر باشد (علت)، تأثیر آن در زندگی کمتر خواهد بود. (معلول)

پ- با این معیار (عبارت بالا)، هر کس می‌تواند درجه ایمان خود و تأثیر آن را در زندگی خویش بررسی کند.

تأثیر متقابل
ایمان و عمل:

۱۴. کوتاه پاسخ میزان تأثیرگذاری اعتقاد به خدا در زندگی فرد، به چه چیزی بستگی دارد؟ «قسمت الف» (ریاضی دیماه ۱۳۹۷)

۱۵. کوتاه پاسخ رابطه ایمان و تأثیر عملی آن را در زندگی انسان بنویسید. «قسمت ب»

۱۶. کوتاه پاسخ با چه معیاری، هر کسی می‌تواند درجه ایمان خود و تأثیر آن را در زندگی خویش بررسی کند؟ «قسمت ب»

تذکره در قرآن

«إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شماست
پس او را بندگان کنید [که] این راه راست [و درست] است. (آل عمران، ۵۱)

پرسش‌های مفهومی: ۱- هر یک از عبارت‌های این آیه، بیانگر چیست؟ الف- عبارت شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ»، بیانگر «توحید در ربوبیت» است. ب- عبارت: «فَاعْبُدُوهُ»، بیانگر «توحید عملی» و نتیجه ایمان و باور قلبی به توحید در ربوبیت (إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ) است. پ- عبارت: «هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»، در توضیح عبارت «فَاعْبُدُوهُ» آمده و آن را، «راه درست زندگی» معرفی کرده، بنابراین بیانگر توحید عملی است.

۲- این آیه، رابطه چه توحیدهایی را بیان می‌کند؟ این آیه، رابطه بین توحید در ربوبیت (إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ) و توحید عملی (فَاعْبُدُوهُ) را بیان می‌کند، یعنی توحید عملی (فَاعْبُدُوهُ). ثمره ایمان قلبی به توحید در ربوبیت (إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ) است. به عبارت دیگر، کسی که ایمان دارد که خداوند پروردگار هستی است إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ، رفتار مناسب با این اعتقاد خواهد داشت و یک زندگی توحیدی (فَاعْبُدُوهُ) برای خود تنظیم خواهد نمود.

تناسب معنایی: عبارت: «فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»، و مصراع: «بِرِأْسِ تِلْكَ الْأُمَّةِ قَدَرًا مِّمَّا كَفَبُوا لِيَوْمَ يَأْتِي السُّبْحَانَ بَرُوقُهُمْ فِي الْيَوْمِ السُّبْحَانَ» هر دو به توحید عملی اشاره دارند.

ارتباط: شرایط هدایت شدن به صراط مستقیم، در آیه شریفه: «فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ اعْتَصَمُوا بِهِ فَسُخِّدْ لَهُمْ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ وَ فِي فَضْلٍ وَ يَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا»، ایمان به خدا (آمَنُوا بِاللَّهِ) و تمسک جستن به او (وَ اعْتَصَمُوا بِهِ) معرفی شده است. (درس ۷)

با تدبیر در آیه بالا به سؤالات زیر پاسخ دهید:

- چرا تنها خداوند را باید عبادت کرد؟ چون فقط خداوند پروردگار (رب) هستی است، پس باید تنها او را عبادت و پرستش کرد و از پرستش غیر او خودداری نمود.
- چرا خداوند بندگان خود را، راه راست و درست زندگی بیان کرده است؟ تنها خداوند، رب و پروردگار هستی است و همه چیز تحت قدرت اوست و بندگان هر چه غیر از خدا، در حقیقت بندگان چیزهایی است که هیچ نقش و قدرتی در این عالم ندارند و اگر کسی در این مسیر گام بردارد و زندگی خود را با اتکا به غیر خدا پیش برد، در راهی پرخطر گام گذاشته که سرانجامی جز سقوط ندارد.

توحید عملی دارای دو بُعد فردی و اجتماعی است، که به تبیین هریک می‌پردازیم:

الف) بُعد فردی توحید عملی و ثمرات آن

الف- هر کسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است. ب- چنین فردی می‌کوشد تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد. پ- مثلاً در انتخاب همسر، شغل، دوست، در چگونگی تحصیل، تفریح، ورزش و حتی در انتخاب نوع پوشش و به‌طور کلی در تمام برنامه‌های روزانه خود، خدا را در نظر می‌گیرد و تلاش می‌کند از دایره فرمان‌های او خارج نشود.

چگونگی
تحقق
بُعد فردی
توحید عملی:

۱۷. کامل پاسخ چگونگی تحقق بُعد فردی توحید عملی را بنویسید. «قسمت الف تا پ»

۱۸. کامل پاسخ چه کسی در مسیر توحید عملی گام گذاشته است و این فرد، در چه جهتی تلاش می‌کند؟ «قسمت ب و پ»

۱۹. کوتاه پاسخ گام برداشتن انسان در مسیر توحید عملی چگونه صورت می‌گیرد؟ «قسمت الف و ب»

الف- از نظر انسان **موحد** هیچ حادثه‌ای در عالم **بی‌حکمت** نیست، گرچه **حکمت** آن را نداند. (این عبارت، دلیل ۳ مورد زیر است.)

- ب- از همین رو **موحد واقعی**
- ۱- همواره انسانی **امیدوار** است.
 - ۲- در مقابل سختی‌ها و مشکلات، **صبور و استوار** است و آنها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد.
 - ۳- باور دارد که **دشواری‌های زندگی** **نشانه بی‌مهری خداوند نیست**، بلکه **بستری** برای رشد و شکوفایی اوست. (مصراع دوم)

دیدگاه
موحد درباره
مشکلات
و پیامد آن:

پ- آیات: (حافظ)

موضوع: **پیامد حکیمانه دیدن نظام جهان برای یک انسان موحد**

«سر ارادت ما و آستان حضرت دوست
نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر
که هرچه بر سر ما می‌رود ارادت اوست
نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست»

پرسش مفهومی: براساس این آیات، دیدگاه انسان موحد نسبت به حوادث عالم و پیامد این دیدگاه چیست؟ از نظر انسان موحد، هیچ حادثه‌ای در عالم بی‌حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند (علت)، بر این اساس، او باور دارد که **دشواری‌های زندگی** (هرچه بر سر ما می‌رود)، **نشانه بی‌مهری خداوند نیست**، بلکه **بستری برای رشد و شکوفایی** (ارادت) اوست.

ارتباط: مفهوم بیت دوم: «نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر ...» و آیه شریفه: «و لم یکن له کفوا احد»، بیانگر این حقیقت است که خداوند هیچ همتا و شبیهی ندارد. (اصل و حقیقت توحید - درس قبل)

۲۰. **کامل پاسخ** دیدگاه انسان موحد نسبت به حوادث عالم چیست؟ و این دیدگاه چه پیامدهایی دارد؟ «قسمت الف و ب»
۲۱. **کامل پاسخ** حکیمانه دیدن حوادث عالم توسط انسان موحد، چه نتایج دارد؟ «قسمت ب»
۲۲. **کامل پاسخ** چرا موحد واقعی، انسانی امیدوار و در برابر مشکلات صبور است؟ توضیح دهید. «قسمت الف و ب» (ریاضی خرداد ۱۴۰۳)
۲۳. **کوتاه پاسخ** موضع یک انسان موحد در برابر مشکلات و سختی‌ها چیست؟ «ب» و این رفتار او نتیجه چیست؟ «قسمت الف»
۲۴. **کوتاه پاسخ** در باور یک موحد واقعی، دشواری‌های زندگی نشانه چیست؟ «ب / ۳»

الف- انسان **موحد**، چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده

- ۱- شخصیتی ثابت و پایدار دارد
- ۲- و بر خوردار از آرامش روحی است. (معلول - ثمرات توحید عملی)

و پیرو فرمان‌های اوست، (علت / بیانگر توحید عملی فردی)

ب- انسان **موحد**، موجودات جهان را **مخلوق خداوند** می‌بیند (از ثمرات توحید عملی فردی)

و می‌داند که خداوند او را در برابرشان **مسئول** قرار داده است.

پ- بر همین اساس (احساس مسئولیت موحد در برابر مخلوقات)، امام علی^(ع) به مردم **زمان خود** و همه مردمی که به خدا **ایمان** دارند می‌فرماید:

موضوع: **ثمرات بُعد فردی توحید عملی**

«تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها؛
چرا که شما در برابر همه اینها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان **مسئولید**. خدا را اطاعت کنید و از **عصیان** او بپرهیزید.»

پرسش‌های مفهومی: ۱- امام علی^(ع)، چه کسانی را به رعایت تقوای الهی در مورد بندگان و مخلوقات توصیه نموده‌اند؟ «قسمت پ»

۲- مطابق فرمایش امام علی^(ع)، انسان مؤمن در چه مواردی باید تقوای الهی پیشه کند؟ «سطر اول» دلیل آن چیست؟ «سطر دوم»

۳- مطابق توصیه امام علی^(ع)، مسئولیت مردم با ایمان در برابر شهرها و آبادی‌ها چیست؟ اطاعت از خدا و پرهیز از عصیان او

۴- رعایت حقوق «بندگان خدا»، «شهرها و آبادی‌ها» و «سرزمین‌ها و چهارپایان»، از ثمرات چیست؟ توحید عملی فردی

ثمرات
تحقق
بُعد فردی
توحید
عملی:

۲۵. **کامل پاسخ** ثمرات تحقق بُعد فردی توحید عملی را بنویسید. «قسمت الف و ب»
۲۶. **کوتاه پاسخ** انسان موحد، زندگی خود را بر چه اساسی تنظیم کرده و نتیجه این عملکرد او چیست؟ «قسمت الف»
۲۷. **کوتاه پاسخ** چرا انسان موحد دارای شخصیتی ثابت و استوار و بر خوردار از آرامش روحی است؟ «قسمت الف» (ریاضی خرداد ۱۴۰۰)
۲۸. **کوتاه پاسخ** انسان موحد، چه دیدگاهی درباره «موجودات جهان» دارد؟ «قسمت ب»
۲۹. **کامل پاسخ** امام علی^(ع)، به مردم زمان خود و همه مردمی که به خدا ایمان دارند، چه توصیه‌ای دارند؟ «قسمت پ»

- الف- در مقابل، اگر کسی
- ۱- دل به **هوای نفس** (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد (من اتخذ إلهه هواه)
- چنین شخصی گرفتار **شرک عملی** شده است.
- ۲- یا در پی کسب رضایت **قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها** (بت‌های بیرون) برآید، (علت)

راه
گرفتار شدن
به بعد فردی
شرک عملی:

بد آید شریفه: (فرقان، ۴۳)

موضوع **راه گرفتار شدن به شرک عملی فردی و پیامد آن**

«أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ
أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا»
آیا دیدی آن کسی را که **هوای نفس** خود را معبود خود گرفت،
آیا تو **ضامن** او می‌باشی [و به دفاع از او برمی‌خیزی]؟» (از نتایج شرک عملی فردی)

پرسش‌های مفهومی: ۱- تعبیر قرآنی: «اتخذ إلهه هواه»، بیانگر چه نوع شرکی است؟ شرک عملی فردی

۲- تکلیف پیامبر اسلام (ص) در مورد هدایت افرادی که آگاهانه تسلیم هوای نفس خود هستند، چیست؟ در عبارت قرآنی: «أفأنت تكون عليه وكيلا»، خداوند به پیامبر (ص) متذکر می‌شود که تو **ضامن هدایت** این افراد **نیستی** و نمی‌توانی آنها را هدایت نمای.

۳- سلب ضمانت هدایت از پیامبر (ص) (أفأنت تكون عليه وكيلا)، در مورد چه کسی است؟ کسی که مصداق «اتخذ إلهه هواه» باشد.

نکته: عبارت: «من اتخذ إلهه هواه»، بیانگر **شرک عملی فردی** و هدایت ناپذیری (أفأنت تكون عليه وكيلا)، از **نتایج آن** می‌باشد.

۳۰. **کامل پاسخ** راه گرفتار شدن به شرک عملی فردی چیست؟ (چه کسی به شرک عملی فردی گرفتار شده است؟) «الف / ۱ و ۲»

۳۱. **کوتاه پاسخ** منظور از بت درون و بیرون چیست؟ «هوای نفس (بت درون) و قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت بیرون)» و تسلیم شدن در برابر آنها گرفتار شدن به چه شرکی است؟ «گرفتار شدن به شرک عملی فردی»

۳۲. **کوتاه پاسخ** شخصی که در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها برآید، گرفتار چه شرکی شده است؟ «شرک عملی فردی»

الف- تسلیم بودن در برابر **امیال نفسانی** و فرمان‌پذیری از **طاغوت** (علت) باعث می‌شود شخص،

۱- درونی ناآرام

۲- شخصیتی ناپایدار داشته باشد؛

آثار سوء
شرک در
زندگی فردی:

ب- زیرا | از یک سو **هوای نفس** وی هر روز **خواستۀ جدیدی** جلوی روی او قرار می‌دهد (دلیل داشتن درونی نا آرام)

و از سوی دیگر، **قدرت‌های مادی** که هر روز رنگ عوض می‌کنند و او را به **بردگی جدیدی** می‌کشانند. (دلیل داشتن شخصیتی ناپایدار)

۳۳. **کامل پاسخ** آثار سوء شرک در زندگی فردی را بنویسید. (شرک عملی فردی چه نتایج دارد؟ چرا؟) «قسمت الف و ب»

۳۴. **کامل پاسخ** تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت چه نتایج دارد؟ چرا؟ «قسمت الف و ب»

۳۵. **کامل پاسخ** انسان مشرک دارای چه شخصیتی است؟ دلیل آن را بنویسید. «قسمت الف و ب»

۳۶. **کوتاه پاسخ** هوای نفس و قدرت‌های مادی، هر کدام چگونه باعث می‌شوند شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد؟ «ب»

۳۷. **تشخیصی** فرمان‌پذیری از طاغوت، مصداق چه شرکی است؟ الف) شرک عملی فردی ب) شرک عملی اجتماعی

قلوبی در قرآن

از مردم کسی هست که خدا را بر یک **جانب و کناره‌ای** [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند،

پس اگر **خیر**ی به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد

و اگر **بلا**یی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود.

او در دنیا و آخرت، [هر دو]، **زبان می‌بیند**.

این همان **زبان آشکار** است. «حج، ۱۱»

«وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ

فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ

وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ

خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ

ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ»

پرسش‌های مفهومی: ۱- مفهوم عبارت شریفه: «و من الناس من يعبد الله على حرف»، چیست؟ این که برخی از مردم، خداوند را تنها به **زبان** و نه از روی **ایمان و باور قلبی** عبادت و بندگی می‌کنند.

۲- قرآن کریم در مورد چه کسی می‌فرماید: «يعبد الله على حرف»؟ فردی که بندگی او از روی **تردید و دو دلی** است.

۳- بر اساس این آیه، ویژگی افرادی که بندگی از روی **تردید** دارند (من يعبد الله على حرف)، در هنگام رسیدن به رفاه و نعمت چیست؟ این افراد اگر در اثر عبادت، به **رفاه و نعمت** برسند (فإن أصابه خير)، به عبادت **خدا اطمینان** پیدا می‌کنند. (اطمأن به - دین را برای کسب نان می‌خواهند.) (ادامه دارد)

۴- عبارت قرآنی: «وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبْ عَلَى وَجْهِهِ» ویژگی چه کسانی است؟ افرادی که در دین خود متزلزل هستند و خداوند را از روی تردید پرستش می‌کنند. این اشخاص، اگر در زندگی خود دچار ابتلائات الهی و سختی‌ها شدند (وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ) از دین بر می‌گردند. (انقلاب علی وجهه)

۵- نتیجه کار کسانی که بندگی آنها از روی ایمان قلبی نبوده و به سبب دچار شدن به سختی‌ها، از خداوند روی گردان شده‌اند، چیست؟ این افراد، به دلیل گرفتار شدن به مشکلات، دنیای خود را از دست داده‌اند و به دلیل رویگردان شدن از خداوند، آخرت خود را از دست داده‌اند. (خسر الدنیا و الآخرة)

۶- تعبیر قرآنی: «ذَلِكْ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ»، سرانجام چه کسانی را بیان می‌کند و نتیجه چیست؟ فرجام کار کسانی است که خدا را از روی تردید بندگی می‌کنند. و نتیجه از دست دادن دنیا و آخرت خود در اثر رویگردان شدن از خدا در هنگام سختی‌ها است.

۱- پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد چه تفاوتی دارد؟ پرستشی که از روی ایمان باشد، پرستشی ثابت و پایدار است؛ یعنی فرد در هر شرایطی چه در خوشی و چه در سختی، چه در تنگنا و چه در آسایش، دست از پرستش خداوند بر نمی‌دارد. اما پرستشی که از روی تردید باشد (یعبد الله علی حرف) مقطعی و سطحی است و حوادث تلخ و شیرین آن را تغییر می‌دهد. یعنی وقتی خیری به فرد می‌رسد، خدا را عبادت و بندگی می‌کند و هنگامی که سختی و شری به وی می‌رسد، از خدا روی گردان می‌شود. (فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَ إِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ)

۲- چرا برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آنها می‌رسد، دو روش متفاوت پیش می‌گیرند؟

این به ایمان انسان‌ها بر می‌گردد. کسی که خدا را با جان و دل نپذیرفته و ایمان به خدا را در متن زندگی‌اش قرار نداده باشد، بسته به شرایط، خدا را می‌پرستد. این افراد همانند کسانی هستند که در لبه چیزی قرار گرفته‌اند که در آن چیز مستقر و پابرجا نیستند و با تکان مختصری از مسیر خارج می‌شوند. اما انسان مؤمن چون دل به خدا سپرده و تابع فرمان‌های اوست، در هر شرایطی دست از پرستش خداوند بر نمی‌دارد، زیرا می‌داند، این جهان تحت تدبیر خداوندی حکیم است و هیچ حادثه‌ای در این جهان بی‌حکمت نیست.

۳۸. تشخیصی تعبیر قرآنی: «خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ»، در مورد چه کسی است؟ الف) «مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ» ب) «مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ»

۳۹. تشخیصی کدام تعبیر قرآنی، مصداق بندگی خداوند از روی تردید است؟ الف) «تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ» ب) «فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ»

۴۰. تشخیصی کدام تعبیر قرآنی، نتیجه بندگی خداوند از روی تردید است؟ الف) «أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا» ب) «ذَلِكْ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ»

۴۱. تشخیصی دلیل اینکه برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آنها می‌رسد دو روش متفاوت پیش می‌گیرند، در کدام آیه شریفه آمده است؟ الف) «وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ» ب) «خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ذَلِكْ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ»

ب) بُعد اجتماعی توحید عملی و ثمرات آن

تعریف:

بُعد اجتماعی توحید به معنای قرار گرفتن همه ارکان یک جامعه در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از اوست.

چگونگی تحقق بُعد اجتماعی توحید عملی:

الف- مهم‌ترین رکن یک جامعه، حکومت آن است. ۱- براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد

ب- وقتی یک جامعه توحیدی است (مملول) که حاکم آن ۲- و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است (مشروعیت)، دارا باشد

۳- و بکوشد که قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد. (علت)

۴۲. کامل پاسخ بُعد اجتماعی توحید عملی را تعریف کنید «تعریف»

۴۳. کوتاه پاسخ مهم‌ترین رکن یک جامعه چیست؟ (ریاضی - شهریور ۱۴۰۳) و چه زمانی یک جامعه توحیدی به وجود می‌آید؟ «قسمت الف و ب»

الف- یک جامعه، علاوه بر رکن سیاسی (حکومتی)، دارای ارکان دیگری مانند اقتصاد و فرهنگ نیز هست.

ثمرات پیامدهای توحید عملی اجتماعی:

۱- اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به‌سوی اجرای فرمان‌های ۱- اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به‌سوی اجرای فرمان‌های

ب- جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، (علت) ۲- خدای یگانه پیش می‌رود ۲- و به‌صورت جامعه‌ای عدالت‌گستر درمی‌آید.

۱- حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت نداده است، نمی‌پذیرد.

۲- با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند، با ظالمان مبارزه می‌کند.

۳- بنا به فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند و به این سخن خداوند گوش فرامی‌دهد که فرموده است:

۴۴. کامل پاسخ ثمرات تحقق بُعد اجتماعی توحید عملی را بنویسید. (ویژگی‌های جامعه توحیدی را بنویسید.) «قسمت الف تا پ»

۴۵. کامل پاسخ نظام اجتماعی دارای چه ارکانی است و در جامعه توحیدی این ارکان چه وضعیتی دارند و نتیجه آن چیست؟ «ب»

۴۶. کامل پاسخ جامعه عدالت‌گستر چگونه به وجود می‌آید؟ «قسمت ب»

۴۷. کوتاه پاسخ جامعه توحیدی، حکومت چه کسانی را نمی‌پذیرد؟ و با چه کسانی دوستی نمی‌کند؟ و از چه کسانی حمایت می‌کند؟ «پ»

ایم‌شرفه: (مصحف، ۱)

موضوع: **ثمرات بُعد اجتماعی توحید عملی**

«یا ایُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّی وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِیَاءَ تُلْقَوْنَ إِلَیْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ...»

ای کسانی که ایمان آورده‌اید دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، [به گونه‌ای که] با آنان مهربانی کنید. حال آنکه آنان به دین حقی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند...»

پرسش‌های مفهومی: ۱- در این آیه، کدامیک از شاخصه‌های مهم جامعه توحیدی بیان شده است؟ جامعه توحیدی، با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند. (لا تَتَّخِذُوا عَدُوِّی وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِیَاءَ)

۲- عبارت شریفه: «لا تَتَّخِذُوا عَدُوِّی وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِیَاءَ»، وظیفه چه کسانی را بیان می‌نماید؟ این آیه، وظیفه اجتماعی مؤمنان را بیان می‌کند.

۳- دلیل این دستورالعمل قرآنی: «لا تَتَّخِذُوا عَدُوِّی وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِیَاءَ» چیست؟ «و قد کفروا بما جاءکم من الحق»

۴- انواع توحید و شرک را در این آیه مشخص کنید؟ عبارت: «لا تَتَّخِذُوا عَدُوِّی وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِیَاءَ»، بیانگر نفی شرک عملی اجتماعی و به عبارت دیگر بیانگر توحید عملی اجتماعی و عبارت: «و قد کفروا بما جاءکم من الحق»، بیانگر شرک عملی اجتماعی است.

۵- در این آیه، مسلمانان از چه برخوردی با دشمنان اسلام منع شده‌اند؟ چرا؟ «تلقون إلیهم بالمودة» زیرا «و قد کفروا بما جاءکم من الحق»

(ادامه)
ثمرات و پیامدهای توحید عملی اجتماعی:

ارتباط دو سویه توحید فردی و اجتماعی

الف- میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه متقابل (دو سویه) وجود دارد:

ب- هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد:

- ۱- رشد انسان‌ها
۲- و حرکت به سوی خداوند
۳- و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد.
- پ- همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای

ارتباط بین توحید فردی و اجتماعی

۴۸. **کامل پاسخ** رابطه میان بُعد فردی توحید عملی و بُعد اجتماعی آن را توضیح دهید. «قسمت الف تا پ»

(ریاضی خرداد ۱۴۰۱)

۴۹. **کوتاه پاسخ** میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید چه رابطه‌ای وجود دارد؟ متقابل (دو سویه)

۵۰. **کوتاه پاسخ** در چه زمانی، ارکان جامعه بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد؟ «قسمت ب»

۵۱. **کوتاه پاسخ** چه زمانی، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد؟ «قسمت پ»

۵۲. **کوتاه پاسخ** اگر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، چه نتیجه‌ای حاصل می‌شود؟ «قسمت پ»

۱- از این رو، اگر قرار باشد همه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند

۲- و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند (این ۳ مورد از عوامل تحقق شرک عملی اجتماعی است).

۳- و اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، (همین سه مورد، علت است برای موارد «الف تا ت» که در زیر آمده است).

چگونگی تحقق آن:

الف- تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد ب- و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود.

قدرت بیشتری پیدا می‌کنند

پ- در چنین جامعه‌ای، روز به روز انسان‌های ستمگر، و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌گیرند.

آثار سوء تحقق آن:

ت- در نتیجه، دیگر سخنی از حاکمیت خداوند و فرمان‌های او نیست، بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای او است.

بُعد اجتماعی شرک عملی

۵۳. **کامل پاسخ** چگونگی تحقق شرک عملی در بُعد اجتماعی را بنویسید. «شماره ۱ تا ۳»

۵۴. **کامل پاسخ** در جامعه‌ای که همه مردم فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند، چه نتایجی حاصل می‌شود؟ «الف تا ت»

۵۵. **کامل پاسخ** آثار و نتایج شرک عملی اجتماعی را بنویسید. «قسمت الف تا ت»

۵۶. **کامل پاسخ** در چه صورت، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود؟ «شماره ۱ تا ۳»

۵۷. **کامل پاسخ** در جامعه‌ای که مردم آن تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند، چه نتایجی حاصل می‌شود؟ «الف تا ت»

۵۸. کامل پاسخ در چه جامعه‌ای، انسان‌های ستمگر، قدرت بیشتری پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌گیرند؟ «۱ تا ۳»
۵۹. کوتاه پاسخ در جامعه‌ای که مردم آن اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، سخن از حاکمیت چه کسی است؟ «قسمت ت»

توحید و شرک در جهان امروز

الف- توحید، روح و محور زندگی دینی و شرک، روح و محور زندگی ضد دینی است. تا این جا مراتب و ابعاد توحید را شناخته ایم.

ب- اکنون } زندگی انسان عصر حاضر تا چه اندازه توحیدی است
می‌خواهیم ببینیم } و کدام یک از مراتب توحید در آن بیشتر مورد غفلت قرار گرفته است.

پ- منظور ما از انسان عصر حاضر، تمام افراد جامعه نیست، بلکه جو حاکم بر اکثریت افراد است، نه تک تک افراد.

طرح
یک سؤال:

ت- می‌دانیم که } جوامع بشری، امروز از نظر صنعت و فناوری پیشرفت فراوانی کرده‌اند
و این جوامع را نمی‌توان از این جهت با جوامع گذشته مقایسه کرد.

همچنین انسان امروز کمتر از بت پرستان قبل از اسلام، که بیش از ۳۶۰ بت را می‌پرستیدند، به دنبال این قبیل بت پرستی هاست.

ث- بنابراین، جای طرح این سؤال هست که آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کنند؟

ج- در ابتدا به نظر می‌رسد که } امروزه کمتر کسی گرفتار شرک باشد
و از این جهت نیز بشر در مسیر پیشرفت می‌باشد،

چ- اما یک واقعیت تلخ در } و آن این است که گرچه شرک در قالب بت و مانند آن در میان بیشتر جوامع امروزی وجود ندارد،
اما انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد
اینجا وجود دارد } که خوب است به آنها توجه کنیم و برای دوری از آنها تلاش نماییم؛ از جمله اینکه:

یک
واقعیت تلخ:

۶۰. کوتاه پاسخ روح و محور زندگی دینی و روح و محور زندگی ضد دینی چیست؟ «قسمت الف»

۶۱. کوتاه پاسخ منظور از انسان عصر حاضر چیست؟ و تفاوت جوامع و انسان امروزی با جوامع و انسان گذشته چیست؟ «پ و ت»

۶۲. کوتاه پاسخ تفاوت انسان امروز با بت پرستان قبل از اسلام چیست؟ «قسمت ت»

۶۳. کامل پاسخ آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کنند؟ توضیح دهید. «قسمت ج و چ»

جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند (شرک در مالکیت)

الف- امروزه، بسیاری از انسان‌ها } و بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هرگونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند.
این افراد و جوامع، در واقع خود را مالک و ولی و پرورش دهنده (رب) جهان می‌پندارند، (شرک در ربوبیت)

۱- تصرف در
جهان بدون
توجه به نظر
مالک حقیقی
آن:

ب- که از جمله پیامدهای آن } ۱- تخریب محیط زیست، ۲- آلوده شدن طبیعت،

۳- پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند و مانند آنهاست.

پ- برخی از این انسان‌ها، } مانند فرعون که «أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى» می‌گفت و خود را پروردگار بزرگ مردم معرفی می‌کرد؛ (شرک در ربوبیت)
خود را مالک دیگر جوامع می‌پندارند (شرک در مالکیت) و برای آنها تصمیم‌گیری می‌کنند. (شرک عملی اجتماعی)

۶۴. کامل پاسخ از شرک‌هایی که انسان معاصر گرفتار آن شده، نحوه تصرف او در جهان است. آن را توضیح دهید. «الف تا پ»

۶۵. کامل پاسخ بسیاری از انسان‌های امروزی چگونه در جهان دخل و تصرف می‌کنند؟ و پیامد این کار آنها چیست؟ «قسمت الف و ب»

۶۶. کوتاه پاسخ تصرف در جهان بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن، چه پیامدهایی برای انسان معاصر در پی دارد؟ «قسمت ب»

۶۷. کوتاه پاسخ تخریب محیط زیست، آلوده شدن طبیعت، پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند، از نتایج چیست؟ «الف»

۶۸. کوتاه پاسخ مطابق آیات قرآن، فرعون خود را چگونه معرفی می‌کرد؟ و مصداق این عمل فرعون در عصر حاضر چیست؟ «پ»

<p>خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آنها جایگاهی ندارد. (یعنی ایمان قلبی به خدا ندارند.)</p>	<p>الف- بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که</p>	<p>۲- سرگرم شدن به امور دنیوی و غفلت از خدا:</p>
<p>خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است. (معلول)</p>	<p>ب- زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته (علت) که جایی برای</p>	
<p>بت و معبودشان شده (شرک عملی فردی) و آنها را همچون خدا می‌پرستند؛ و سایر رسانه‌ها در این راه بهره می‌گیرند و یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند.</p>	<p>پ- گویی و از ابزارهای جدید مانند سینما، تلویزیون، ماهواره، اینترنت</p>	

ت- سؤال: به نظر شما وظیفه ما در مقابل وضع موجود چیست؟ و چگونه می‌توانیم به اصلاح جامعه امروزی اقدام کنیم؟

۶۹. کوتاه پاسخ) انسان امروزی گرفتار چه شرک‌هایی شده است؟ فقط نام ببرید. «۱- تصرف در جهان بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن ۲- سرگرم شدن به امور دنیوی و غفلت از خدا»
۷۰. کامل پاسخ) دومین شرکی که انسان معاصر گرفتار آن شده، غفلت از خداوند است، آن را توضیح دهید. «قسمت الف تا پ»
۷۱. کامل پاسخ) چرا برخی از انسان‌های امروزی با وجود اعتقاد به خالقیت خداوند، از خدا و آخرت غافل شده‌اند؟ توضیح دهید. «قسمت الف تا پ»
(ریاضی شهریور ۱۴۰۲)
۷۲. کوتاه پاسخ) چه چیزی جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار برای انسان معاصر باقی نگذاشته است؟ «ب»
۷۳. کامل پاسخ) بت‌ها و معبودهای انسان امروزی چیست و انسان‌ها برای رسیدن به آنها از چه ابزارهایی بهره می‌گیرند؟ «قسمت پ»

اندیشمندی و تحقیق

آیا می‌توان تنها به جنبه فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبه اجتماعی آن را قبول نداشت؟

خیر، زیرا میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه دو سویه وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان آن جامعه، نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد؛ همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشند، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد.

بنابراین اگر نهادها و ارکان یک جامعه مانند ارکان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... توحیدی نباشد و جامعه براساس طاغوت اداره شود، بستر لازم برای حرکت انسان‌ها در مسیر توحید به سختی صورت خواهد گرفت. به عنوان مثال؛ اگر اقتصاد یک جامعه براساس معاملات غیر شرعی و ربوی صورت گیرد، خواه ناخواه مال حرام وارد زندگی انسان‌ها می‌شود و آنها را از حرکت در مسیر توحید باز می‌دارد و یا اگر سیاست و حکومت یک جامعه طاغوت‌محور باشد، حاکمان آن جامعه مردم را به سوی گمراهی سوق می‌دهند. به این صورت که حکومت طاغوت، که جهان را به همین عالم ماده محصور می‌کند و قائل به ربوبیت خدا نیست، سعی می‌کند تا حقیقت انسان را به سطح همین بدن مادی فرو بکاهد و با تأکید صرف بر نیازهای مادی و لذت‌های دنیوی، پیوسته توجه انسان‌های تحت حکومت خود را به این نوع نیازها مشغول می‌دارد و معلوم است که در چنین حکومتی، موحد بودن در بعد فردی نیز بسی دشوار و مشکل است.

خلاصه کامل درس ۳

نتیجه انتخاب هر یک از سبک‌های زندگی: «مسیر زندگی ما را تغییر می‌دهد» و «سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می‌زند». اصلی مهم در انتخاب سبک زندگی: باید «بر اساس فکر و به‌دور از احساسات» باشد و «دلیلی محکم و عقل‌پسند» از آن حمایت کند. ویژگی هر سبکی از زندگی: «ریشه در اندیشه‌های خاصی دارد و از جهان بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد.»

سبک
زندگی

فایده شناخت ریشه‌های هر سبک زندگی: کمک فراوان به تصمیم‌گیری درست ما خواهد کرد.

ریشه «زندگی توحیدی»: جهان‌بینی توحیدی
مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای هر فرد: افکار و اعتقادات او
اساس انتخاب مسیر زندگی و رفتار بر اساس آن: متناسب با اعتقادات هر فرد

نتیجه پذیرفتن خالقیت خداوند و ایمان داشتن به اینکه او پروردگار هستی است: «داشتن رفتاری متناسب با این اعتقاد»، «خداوند را جهت زندگی خود قرار دادن» و «حرکت در مسیر توحید عملی»

سخن جعفر بن ابی‌طالب به نجاشی در مورد چگونگی پذیرش توحید و اثرات آن: الف- بیان ویژگی قبل از اسلام: بت‌پرستی، مردار خوردن و ... ب- دستور پیامبر به آنان: یگانه دانستن خدا، عبادت خدا، کنار گذاشتن بت‌پرستی و ... برخورد ایشان: تصدیق و ایمان به او و پیروی از او
میزان تأثیر اعتقاد بر عمل: الف- به دلیل «یکسان نبودن ایمان افراد و شدت و ضعف داشتن آن» (علت) ← میزان تأثیرگذاری این اعتقاد، به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی بستگی دارد. (معلول)

بازتاب
توحید در
زندگی

ب- به میزان قوی‌تر بودن ایمان ← تأثیر عملی آن در زندگی، بیشتر و با ضعیف‌تر بودن آن، ← تأثیر آن، کمتر خواهد بود.
تدبیر در قرآن: ۱- دلیل بندگی خداوند: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ» ۲- معرفی راه درست زندگی: «فَاعْبُدْهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»

روش گام نهادن در مسیر توحید عملی: اطاعت کردن از فرمان‌های خدا در زندگی خود

اقدامات این شخص: «می‌کوشد برای قرار دادن تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود در جهت خواست و رضایت الهی»، مثلاً «در تمام برنامه‌های روزانه خود، خدا را در نظر می‌گیرد و تلاش می‌کند برای خارج نشدن از دایره فرمان‌های او»
عقیده انسان موحد درباره حوادث عالم: «بی‌حکمت نبودن هیچ حادثه‌ای در عالم در نظر او گرچه حکمت آن را نداند.»
تحقق آن: نتیجه حکیمانانه دیدن حوادث جهان برای موحد: ۱- «همواره انسانی امیدوار است.» ۲- «صبور و استوار است در مقابل سختی‌ها و مشکلات و آنها را زمینه موفقیت‌های آینده خود قرار می‌دهد.» ۳- «باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.» ۴- مفهوم دو بیت: «سر ارادت ما و آستان حضرت دوست / که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست ...»

چگونگی
تحقق آن:

بعد
فردی
توحید
عملی

۱- «انسان موحد، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و از آرامش روحی برخوردار است» به دلیل «تنظیم زندگی خود بر اساس رضایت خدا و پیروی از فرمان‌های او»

ثمرات
آن:

۲- «موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند» و «می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است.»
۳- سخن امام علی^(ع) به مردم زمان خود و همه مؤمنان به خدا: «۱- تقوای الهی داشتن در مورد بندگان خدا، شهرها و آبادی‌ها؛ به دلیل مسئول بودن در برابر همه اینها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان ۲- اطاعت خدا و پرهیز از عصیان در برابر او»

۱- «دل سپردن به هوای نفس و او را معبود خود قرار دادن» و «اوامر آن را به فرمان‌های خداوند ترجیح دادن» (من اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ)
۲- یا «در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت‌های بیرون) بر آمدن»

راه‌گرفتن
شدن به آن:

بعد
فردی
شرک
عملی

الف- باعث «ایجاد درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار» در شخص است، زیرا: از یک‌سو «هوای نفس وی هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد» و از سوی دیگر، «قدرت‌های مادی که هر روز رنگ عوض می‌کنند و او را به بردگی جدیدی می‌کشانند.»
ب- محروم شدن از هدایت رسول اکرم^(ص) (أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا) در اثر پیروی از هوای نفس (أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ)
ج- «داشتن پرستشی مقطعی و سطحی و رویگردان شدن از خداوند در هنگام دچار شدن به ابتلائات الهی (و این أصابته فتنة انقلب علی وجهه)» و «از دست دادن دنیا و آخرت (خسر الدنیا و الآخرة و ذلك هو الخسران المبين)»، نتیجه بندگی خداوند از روی تردید (و من النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ) است.

اثرات آن:

بُعد اجتماعی توحید عملی	چگونگی تحقق آن:	<p>تعریف بُعد اجتماعی توحید: قرار گرفتن همه ارکان یک جامعه در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از او شرط تحقق جامعه توحیدی: «به حکومت رسیدن حاکم آن براساس قوانین الهی» و «داشتن همان شرایطی که خداوند برای حاکم تعیین کرده است» و «تلاش حاکم برای اجرای قوانین الهی در جامعه»</p> <p>۱- «پیش رفتن اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان جامعه توحیدی به سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه» و «تبدیل شدن به جامعه‌ای عدالت‌گستر»</p> <p>۲- نپذیرفتن حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت کردن نداده است.</p> <p>۳- دوستی نکردن با آنان که با خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند (یا آنها الذین آمنوا لاتتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء)، به دلیل «کافر شدن دشمنان خدا به دین حقّی که برای مؤمنان آمده است (و قد کفروا بما جاءکم من الحق)».</p> <p>۴- مبارزه کردن با ظالمان و حمایت کردن از محرومان و مستضعفان بنا به فرمان خداوند.</p>
رابطه دو سویه	وجود داشتن رابطه متقابل (دو سویه): میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید	<p>تأثیر توحید عملی فردی بر جامعه توحیدی: «متناسب با حرکت مردم یک جامعه به سوی توحید ← ارکان جامعه بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.»</p> <p>تأثیر توحید عملی اجتماعی بر افراد موحد: تا زمانی که نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشند ← زمینه برای «رشد انسان‌ها» و «حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه» آسان‌تر می‌شود.</p>
بُعد اجتماعی شرک عملی	چگونگی تحقق آن:	<p>در جامعه‌ای که همه افراد آن: ۱- خواستها و تمایلات دنیایی خود را دنبال کنند. ۲- فقط منافع خود را محور فعالیت‌های اجتماعی خود قرار دهند ۳- اهل ایثار، تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند.</p> <p>در این جوامع: ۱- فراگیر شدن تفرقه و تضاد در جامعه و از بین رفتن امکان رشد و تعالی</p> <p>۲- انسان‌های ستمگر، قدرت بیشتری پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌گیرند.</p> <p>۳- نبودن سخنی از حاکمیت خداوند و فرمان‌های او و بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.</p> <p>محور و روح زندگی دینی ← «توحید» و محور و روح زندگی ضد دینی ← «شرک»</p> <p>منظور ما از انسان عصر حاضر: تمام افراد جامعه نیست، بلکه جوّ حاکم بر اکثریت افراد است، نه تک تک افراد.</p> <p>ویژگی جوامع بشری امروز: از نظر صنعت و فناوری پیشرفت فراوانی کرده‌اند و از این جهت قابل مقایسه با جوامع گذشته نمی‌باشند.</p> <p>ویژگی انسان امروز: کمتر از بت پرستان قبل از اسلام، که بیش از ۳۶۰ بت را می‌پرستیدند، به دنبال این قبیل بت پرستی‌هاست.</p> <p>سؤال: آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کنند؟</p> <p>تصور اولیه: امروزه کمتر کسی گرفتار شرک است و از این جهت بشر در مسیر پیشرفت می‌باشد.</p> <p>یک واقعیت تلخ در میان بیشتر جوامع امروزی: نبودن شرک قدیم در قالب بت و مانند آن، اما وجود داشتن انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده‌تر از آن است.</p>
انواع شرک در جهان امروز	۱- تصرف در جهان به میل خود:	<p>الف- «جهان خلقت را ملک خود تلقی کردن و تصرف در آن مطابق میل خود و بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن»، توسط بسیاری از انسان‌ها</p> <p>ب- این افراد و جوامع، در واقع خود را «مالک و ولیّ و پرورش‌دهنده (ربّ) جهان می‌پندارند.»</p> <p>پ- از پیامدهای این تصرف: «تخریب محیط زیست»، «آلوده شدن طبیعت»، «پیداشدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند»</p> <p>ت- برخی از این انسان‌ها، «خود را مالک دیگر جوامع پنداشتن» و «تصمیم‌گیری کردن برای آنها» ← مانند فرعون که «انّا ربُّکم الاعلی» می‌گفت و خود را پروردگار بزرگ مردم معرفی می‌کرد.</p>
۲- غفلت از خداوند:	۱- سرگرم شدن بسیاری از انسان‌ها به امور دنیوی ← چنان که «خدا را فراموش کرده» و «خداوند در قلب آنها جایگاهی ندارد.»	<p>۲- زیاد شدن زینت دنیا و لذات و شهوات در دلشان ← جایی برای «خلوت انس با خدا» و «درک معنویت نیایش با پروردگار» باقی نگذاشته است.</p> <p>۳- هوی و هوس و آنچه و آن کس که آنان را به هوس‌هایشان می‌رساند ← «برای آنان بت و معبود شده» و «آنها را همچون خدا پرستش می‌کنند» و «از ابزارهای جدید (انواع رسانه‌ها) برای این راه بهره می‌گیرند» و «یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند.»</p>

الف) با تدبیر در آیات قرآن و روایات، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱	با تدبیر در آیه شریفه: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ...»، برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آنها می‌رسد چه روش‌هایی را در پیش می‌گیرند؟ (ریاضی - شهریور ۱۴۰۲)	۱
۰/۵	بر اساس آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ»، چرا باید تنها خدا را عبادت کرد؟ (انسانی - شهریور ۱۴۰۳)	۲
۰/۵	در آیه: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ»، منظور از عبادت و بندگی خداوند بر یک جانب چیست؟ (ریاضی - دیماه ۱۴۰۲)	۳
۰/۵	بر اساس عبارت: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ»، جامعه توحیدی با چه کسانی دوستی نمی‌کند؟ (انسانی - شهریور ۱۴۰۲)	۴
۰/۵	بانگ انسانی: «أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَىٰ» در آیه ۲۴ نازعات، بیانگر کدام یک از مفاهیم زیر است؟ (ریاضی - شهریور ۱۴۰۲)	۵
۰/۵	آیه شریفه: «أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ»، ناظر به توحید یا شرک در کدام بُعد فردی یا اجتماعی می‌باشد؟ (انسانی - خرداد ۱۴۰۲)	۶
۰/۵	طبق آیه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ...»، کدام گزینه بیانگر علت نهی مؤمنان از دوستی با دشمنان خداست؟ (ریاضی - دیماه ۱۴۰۱)	۷
۰/۵	انواع توحید را در عبارت شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ...»، مشخص نمایید؟ (ریاضی - شهریور ۱۴۰۰)	۸
۰/۵	با توجه به آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»، راه درست زندگی کدام است؟ (ریاضی - خرداد ۱۳۹۸)	۹
۰/۵	با توجه به آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ»، چه ارتباطی میان توحید ربوبی و توحید عبادی است؟ (ریاضی - دیماه ۱۳۹۴)	۱۰
۱	هر یک از آیات شریفه زیر، بیانگر کدام یک از اقسام توحید است؟ (ریاضی - دیماه ۱۳۹۱)	۱۱
	الف) «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» ب) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ»	

ب) درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.

۰/۲۵	بیت: «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد»، بیانگر توحید عملی است. () (ریاضی - شهریور ۱۴۰۲)	۱۲
۰/۵	انتخاب هریک از سبک‌های زندگی، مسیر زندگی ما را تغییر می‌دهد و سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می‌زند. ()	۱۳
۰/۵	هر سبکی از زندگی، ریشه در اندیشه‌های خاصی داشته و از جهان‌بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد. ()	۱۴
۰/۵	جهان‌بینی توحیدی، ریشه در سبک زندگی توحیدی دارد. ()	۱۵
۰/۵	سبک زندگی هر فرد، مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای اوست. ()	۱۶
۰/۵	هر فردی متناسب با مسیر زندگی خود، اعتقادات خویش را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد. ()	۱۷
۰/۵	میزان تأثیرگذاری یک اعتقاد، بستگی به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی دارد. ()	۱۸
۰/۵	هر کسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند، گام در مسیر توحید در ولایت گذاشته است. ()	۱۹
۰/۵	انسان موحد هیچ حادثه‌ای را در عالم بدون حکمت نمی‌داند. () (انسانی - خرداد ۱۴۰۳)	۲۰
۰/۵	از نظر انسان موحد هیچ حادثه‌ای در عالم بی حکمت نیست، از همین رو موحد واقعی همواره انسان امیدوار است. ()	۲۱

۰/۵	موحد واقعی در مقابل امکانات زندگی، صبور و استوار است و آنها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد. ()	۲۲
۰/۵	انسان موحد باور دارد، دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خدا نیست. ()	۲۳
۰/۵	انسان موحد باور دارد که دشواری‌های زندگی بستری برای قدردانی از نعمت‌های الهی است. ()	۲۴
۰/۵	انسان موحد، چون حوادث عالم را حکیمانه می‌بیند، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است. ()	۲۵
۰/۵	اگر کسی دل به هوای نفس سپرده و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد، گرفتار شرک در ولایت شده است. ()	۲۶
۰/۵	اگر کسی در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی اجتماعی شده است. ()	۲۷
۰/۵	تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود، تفرقه و تضاد جامعه را فرا گیرد. ()	۲۸
۰/۲۵	اطاعت از هوای نفس و قدرت‌های مادی، موجب سلب آرامش انسان می‌شود. ()	۲۹
۰/۵	هوای نفس هر روز رنگ عوض می‌کند و شخص مشرک را به بردگی جدیدی می‌کشاند. ()	۳۰
۰/۵	بعد اجتماعی توحید، به معنای قرار گرفتن تمام برنامه‌های روزانه زندگی شخص در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از اوست. ()	۳۱
۰/۵	وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس رأی اکثریت به حکومت رسیده باشد. ()	۳۲
۰/۵	جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، به صورت جامعه‌ای عدالت‌گستر درمی‌آید. ()	۳۳
۰/۵	جامعه توحیدی، حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت نداده است، نمی‌پذیرد. ()	۳۴
۰/۵	هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد. ()	۳۵
۰/۵	اگر قرار باشد برخی افراد جامعه اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، شرک عملی فردی شکل می‌گیرد. ()	۳۶
۰/۵	اگر کسی در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها باشد، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود. ()	۳۷
۰/۵	در جامعه‌ای که همه افراد جامعه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند، سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست. ()	۳۸
۰/۵	در جامعه‌ای که مردم آن تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند، انسان‌های منافق، قدرت بیشتری پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌گیرند. ()	۳۹
۰/۲۵	علی‌رغم از بین رفتن مصادیق شرک مثل بت و اجرام آسمانی، انسان امروزی بیشتر دچار شرک شده است. ()	۴۰
۰/۵	شرک قدیم در قالب بت و مانند آن، بسیار پیچیده‌تر از شرک جدید است که در میان بشر به چشم می‌خورد. ()	۴۱
۰/۵	امروزه، بسیاری از انسان‌ها، در واقع خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده (رب) جهان می‌پندارند. ()	۴۲
۰/۵	آلوده شدن طبیعت، پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند، از پیامدهای مالکیت جهان بدون توجه به نظر خداست. ()	۴۳
۰/۵	اینکه برخی از انسان‌های امروزی، خود را مالک دیگر جوامع می‌پندارند و برای آنها تصمیم‌گیری می‌کنند، گرفتار شرک در ولایت شده‌اند. ()	۴۴
۰/۵	زیاد شدن توجه به علم و دانش در دل انسان معاصر، جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است. ()	۴۵
۰/۲۵	«فزون‌ی یافتن زینت دنیا در دل‌ها که جایی برای خلوت انس با خدا نگذاشته است»، مصداق شرک عملی پیچیده انسان امروزی است.	۴۶
	(ریاضی - دیماه ۱۴۰۲)	
۰/۵	اگر انسان‌ها هوی و هوس و آنچه و آن کس که آنان را به هوس‌هایشان می‌رساند، بت و معبودشان شده باشد و آنها را همچون خدا بپرستند، گرفتار شرک عملی شده‌اند. ()	۴۷
	(ریاضی - شهریور ۱۳۹۸)	

پ) جای خالی عبارت‌های زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.

۰/۵	در جامعه توحیدی، حاکم باید بکوشد را در جامعه به اجرا درآورد.	۴۸
۰/۵	دلیل شخصیت ثابت و پایدار انسان موحد این است که او زندگی خود را بر اساس تنظیم کرده است.	۴۹
۰/۵	زندگی توحیدی شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در دارد.	۵۰
۰/۵	اگر همه مردم، تنها را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد.	۵۱
۰/۲۵	دل سپردن به هوای نفس و کسب رضایت قدرت‌های مادی، انسان را دچار شرک می‌کند.	۵۲
۰/۵	انسان موحد، چون زندگی خود را براساس رضایت خدا تنظیم کرده، شخصیتی ثابت و دارد و برخوردار از است.	۵۳
۰/۵	توحید عملی دارای دو بُعد و است.	۵۴
	(ریاضی - شهریور ۱۳۹۸) و (انسانی - دیماه ۱۳۹۹)	

۵۵	تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی باعث می‌شود شخص، درونی و شخصیتی ناپایدار داشته باشد.	(ریاضی - شهریور ۱۳۹۹)	۰/۵
۵۶	انسان موحد، چون زندگی خود را براساس رضایت خدا تنظیم کرده است شخصیتی دارد.	(انسانی - خرداد ۱۳۹۹)	۰/۵
۵۷	انسان موحد باور دارد سختی‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست بلکه بستری برای اوست.	(انسانی - دیماه ۱۳۹۸)	۰/۵
۵۸	جامعه توحیدی با ظالمان مبارزه کرده و بنا به فرمان خدا از حمایت می‌کند.	(ریاضی - دیماه ۱۳۹۸)	۰/۵
۵۹	کسی که در زندگی خود، از فرمان خدا اطاعت کند، به مراتبی از توحید رسیده است.	(انسانی - شهریور ۱۳۹۸)	۰/۵
۶۰	کسی که خدا را به عنوان تنها پذیرفته است و ایمان دارد که او هستی است، رفتاری متناسب با آن خواهد داشت.	(ریاضی - خرداد ۱۳۹۴)	۰/۵
۶۱	یکپارچه شدن نظام اجتماعی در جهت اطاعت همه جانبه از خداوند، به بُعد توحید اشاره دارد.	(ریاضی - شهریور ۱۳۹۲)	۰/۵
۶۲	محور و روح زندگی غیر دینی است.	(ریاضی - اسفند ۱۳۹۰)	۰/۵

ت) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.

۶۳	مهم‌ترین رکن یک جامعه چیست؟	(ریاضی - شهریور ۱۴۰۳)	۰/۵
۶۴	«خواست و رضایت الهی را محور تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های زندگی خود قرار دادن»، انسان را مشمول کدام نوع توحید خواهد کرد؟	(ریاضی - دیماه ۱۴۰۲)	۰/۵
۶۵	چرا انسان موحد دارای شخصیتی ثابت و پایدار و برخوردار از آرامش روحی است؟	(ریاضی - خرداد ۱۴۰۰) و (ریاضی خارج از کشور - خرداد ۱۴۰۲)	۰/۵
۶۶	نگاه انسان موحد به موجودات جهان چگونه است؟	(انسانی - دیماه ۱۴۰۱)	۰/۵
۶۷	مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای انسان چیست؟	(ریاضی - دیماه ۱۴۰۱)	۰/۵
۶۸	شخصیت ثابت و پایدار انسان موحد و برخوردار از آرامش روحی، به چه دلیل می‌باشد؟	(انسانی - شهریور ۱۴۰۱)	۰/۵
۶۹	میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید چه رابطه‌ای وجود دارد؟	(ریاضی - شهریور ۱۴۰۰) و (ریاضی - خرداد ۱۴۰۱)	۰/۵
۷۰	در چه صورتی یک جامعه توحیدی می‌باشد؟	(انسانی - شهریور ۱۳۹۹) و (انسانی - دیماه ۱۴۰۰)	۰/۵
۷۱	گام برداشتن انسان در مسیر توحید عملی چگونه صورت می‌گیرد؟	(ریاضی - دیماه ۱۳۹۹)	۰/۵
۷۲	اگر کسی در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها برآید، گرفتار چه نوع شرکی شده است؟	(انسانی - خرداد ۱۳۹۹) و (ریاضی - شهریور ۱۳۹۹)	۰/۵
۷۳	میزان تأثیر گذاری توحید، در زندگی انسان به چه چیزی بستگی دارد؟	(ریاضی - دیماه ۱۳۹۷)	۰/۵

ث) گزینه صحیح را انتخاب کنید.

۷۴	قرآن کریم چه افرادی را «خَسَرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ» می‌داند؟ (۱) «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ» (۲) «مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ»	(انسانی - ۱۴۰۱)	۰/۵
۷۵	علت دوستی نکردن با دشمنان خدا و مسلمانان، در کدام آیه شریفه بیان شده است؟ (۱) «وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ أُنْقَلَتْ عَلَى وَجْهِهِ» (۲) «وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ»	(انسانی - ۱۴۰۰)	۰/۵
۷۶	کدام مورد، ارتباط میان توحید و سبک زندگی را بیان می‌کند؟ (۱) جهان‌بینی توحیدی از زندگی توحیدی سرچشمه می‌گیرد. (۲) هر سبکی از زندگی از جهان‌بینی خاصی سرچشمه می‌گیرد.	(ریاضی - ۱۴۰۰)	۰/۵
۷۷	اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و آن را معبود خود قرار دهد، گرفتار چه نوع شرکی شده است؟ (۱) شرک عملی در بُعد فردی (۲) شرک در ربوبیت	(ریاضی - خرداد ۱۴۰۰)	۰/۵
۷۸	هدایتگری پیامبر اکرم (ص) در مورد کدام شخص، بی‌تأثیر خواهد بود؟ (۱) «مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ» (۲) «مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ»	(خارج از کشور - ۹۸)	۰/۵

ج) اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۷۹	بعد اجتماعی توحید:	(انسانی - شهریور ۱۴۰۳)	۰/۵
۸۰	شرک عملی:	(ریاضی - دیماه ۱۴۰۰) و (ریاضی خارج از کشور - خرداد ۱۴۰۲)	۰/۷۵
۸۱	انسان موحد:	(ریاضی - دیماه ۱۳۹۳)	۱

ج) کشف ارتباط

۲	(ریاضی - دیماه ۱۳۹۰)	معین کنید هر یک از عبارات سمت راست با کدام‌یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد:	۸۲								
		<table border="1"> <tr> <td>الف) توحید در ربوبیت</td> <td>۱) اعتقاد به خدایان متعدد</td> </tr> <tr> <td>ب) شرک در خالقیت</td> <td>۲) توانایی انبیای الهی در شفا دادن بیمار</td> </tr> <tr> <td>ج) توحید عملی</td> <td>۳) تبعیت از حاکمیت طاغوت</td> </tr> <tr> <td>د) شرک اجتماعی</td> <td>۴) کسب رضایت خداوند</td> </tr> </table>	الف) توحید در ربوبیت	۱) اعتقاد به خدایان متعدد	ب) شرک در خالقیت	۲) توانایی انبیای الهی در شفا دادن بیمار	ج) توحید عملی	۳) تبعیت از حاکمیت طاغوت	د) شرک اجتماعی	۴) کسب رضایت خداوند	
الف) توحید در ربوبیت	۱) اعتقاد به خدایان متعدد										
ب) شرک در خالقیت	۲) توانایی انبیای الهی در شفا دادن بیمار										
ج) توحید عملی	۳) تبعیت از حاکمیت طاغوت										
د) شرک اجتماعی	۴) کسب رضایت خداوند										

ج) به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.

۱	(انسانی - خرداد ۱۴۰۱) و (انسانی - شهریور ۱۴۰۲)	در چه صورت انسان دچار شرک عملی می‌شود؟	۸۳
۱	(انسانی - خرداد ۱۴۰۳)	توضیح دهید آیا می‌توانم به عنوان یک مسلمان بگویم من موحد هستم ولی «بُعد اجتماعی توحید» را قبول ندارم؟	۸۴
۷/۵	(ریاضی - خرداد ۱۴۰۳)	چرا موحد واقعی، انسانی امیدوار و در برابر مشکلات صبور است؟ توضیح دهید.	۸۵
۱	(انسانی - دیماه ۱۴۰۲)	چرا انسان مشرک دارای شخصیتی ناپایدار و درونی ناآرام است؟	۸۶
۱	(ریاضی - شهریور ۱۴۰۲)	چرا برخی از انسان‌های امروزی با وجود اعتقاد به خالقیت خداوند، از خدا و آخرت غافل شده‌اند؟ توضیح دهید.	۸۷
۱	(انسانی - خرداد ۱۴۰۲)	چرا انسان موحد دارای شخصیتی ثابت و پایدار و انسان مشرک دارای شخصیتی ناپایدار است؟	۸۸
۷/۵	(ریاضی - خرداد ۱۴۰۲)	نتیجه تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت را با دلایل آن بنویسید.	۸۹
۱	(ریاضی - شهریور ۱۴۰۰)	شخصیت انسان موحد و انسان مشرک را از جهت داشتن آرامش روحی با یکدیگر مقایسه کنید.	۹۰
۱	(ریاضی - خرداد ۱۳۹۹)	ارتباط میان توحید فردی و توحید اجتماعی را شرح دهید.	۹۱
۱	(ریاضی - دیماه ۱۳۹۷)	ریشه شرک جدید در جهان امروز کدام است؟	۹۲
۱	(ریاضی - دیماه ۱۳۹۰) و (ریاضی - خرداد ۱۳۹۱)	ویژگی‌های انسان موحد را بنویسید.	۹۳
۱	(ریاضی - اسفند ۱۳۹۰)	توحید عملی در بُعد اجتماعی را شرح دهید.	۹۴
۱/۵	(ریاضی - شهریور ۱۳۹۰)	منظور از «بُعد اجتماعی توحید عملی» چیست؟ و چگونه تحقق می‌یابد؟	۹۵

پیروز باشید.

الف) بخش آیات و روایات

۱	با توجه به آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»، منظور از راه درست زندگی کدام است؟	۰/۵
۲	با توجه به آیه شریفه: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ...»، بندگی خداوند بر یک جانب و کناره، چه نتیجه‌ای دارد؟	۱
۳	تعیین کنید که هر یک از آیات زیر، بیانگر کدام بُعد و مرتبه از توحید یا شرک است؟ الف) «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ» ب) «لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ»	۱
۴	این گفته فرعون به مردم خود که: «أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى»، بیانگر کدام مرتبه از شرک است؟	۰/۵

ب) درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را با علامت (ص / غ) مشخص کنید.

۵	هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد. ()	۰/۵
۶	رعایت تقوای الهی در مورد شهرها و آبادی‌ها، بیانگر توحید در ولایت است. ()	۰/۵
۷	انسان موحّد، موجودات جهان را امانت بزرگ الهی می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است. ()	۰/۵

پ) گزینه درست را انتخاب کنید.

۸	عمل به کدام فرمان الهی، از شاخصه‌های مهم جامعه توحیدی است؟ (۱) «فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ» (۲) «لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ»	۰/۵
۹	آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»، به ترتیب، بیانگر کدام یک از ابعاد توحید است؟ (۱) عملی - ربوبیت (۲) ربوبیت - عملی	۰/۵
۱۰	پیامد و نتیجه چه عملی، زبان آشکار (ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) معرفی شده است؟ (۱) «مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ» (۲) «مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ»	۰/۵

ت) کشف ارتباط

۲	پیام مطرح شده در ستون «اَوَّل» را با عبارت مربوط به آن در ستون «دوم» پیدا کرده و با خطی به هم وصل کنید.	۱۱												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>ستون اول</th> <th>ستون دوم (یک مورد اضافه است)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) ریشه در جهان بینی توحیدی دارد.</td> <td>(۱) تعیین هدفها</td> </tr> <tr> <td>ب) بستری برای رشد و شکوفایی انسان موحّد</td> <td>(۲) با حرکت مردم به سوی توحید</td> </tr> <tr> <td>ج) شرط تحقق نظام اجتماعی توحیدی</td> <td>(۳) زندگی توحیدی</td> </tr> <tr> <td>د) ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.</td> <td>(۴) انتخاب حاکم براساس قوانین الهی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>(۵) دشواری‌های زندگی</td> </tr> </tbody> </table>	ستون اول	ستون دوم (یک مورد اضافه است)	الف) ریشه در جهان بینی توحیدی دارد.	(۱) تعیین هدفها	ب) بستری برای رشد و شکوفایی انسان موحّد	(۲) با حرکت مردم به سوی توحید	ج) شرط تحقق نظام اجتماعی توحیدی	(۳) زندگی توحیدی	د) ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.	(۴) انتخاب حاکم براساس قوانین الهی		(۵) دشواری‌های زندگی	
ستون اول	ستون دوم (یک مورد اضافه است)													
الف) ریشه در جهان بینی توحیدی دارد.	(۱) تعیین هدفها													
ب) بستری برای رشد و شکوفایی انسان موحّد	(۲) با حرکت مردم به سوی توحید													
ج) شرط تحقق نظام اجتماعی توحیدی	(۳) زندگی توحیدی													
د) ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.	(۴) انتخاب حاکم براساس قوانین الهی													
	(۵) دشواری‌های زندگی													

ث) اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۰/۵	توحید اجتماعی: ۱۲
۰/۵	شرک عملی فردی: ۱۳
ج) درک مطلب	
۰/۵	متن زیر را بخوانید و به سؤالات آن پاسخ دهید. امروزه، بسیاری از انسان‌ها، جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن، یعنی خداوند، هرگونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند. الف) کسانی که بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن در جهان تصرف می‌کنند، دچار چه شرکی می‌شوند؟ ب) دو مورد از پیامدهای این نوع تصرف را بنویسید. متن زیر را بخوانید و به سؤال آن پاسخ دهید. در یک شهرستان کوچک، دو تعمیرکار لوازم خانگی وجود دارد. تعمیرکار «الف»، در کار خود، خدا را در نظر می‌گیرد و تلاش می‌کند رضایت مشتری را در اولویت قرار دهد، ولی تعمیرکار «ب»، تابع هوای نفس خودش است و منافع خود را در اولویت قرار می‌دهد. - با توجه به مطالبی که در این درس آموخته‌اید، بنویسید که عملکرد هر یک از این تعمیرکارها، چه تأثیری بر شخصیت آنها دارد؟
۰/۵	۱۴
۰/۵	۱۵
۱	۱
ج) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۰/۵	انتخاب هر سبکی از زندگی چه نتیجه‌ای دارد؟ ۱۶
۰/۵	چرا موحد واقعی، همواره انسانی امیدوار است؟ ۱۷
۰/۵	در چه صورت، یک جامعه به صورت جامعه‌ای عدالت‌گستر در می‌آید؟ ۱۸
۰/۵	هر شیوه و سبکی از زندگی ریشه در چه چیزی دارد؟ ۱۹
۰/۵	چه جامعه‌ای جامعه توحیدی است؟ ۲۰
۰/۵	با چه معیاری، هر کس می‌تواند درجه ایمان خود و تأثیر آن را در زندگی خویش بررسی کند؟ ۲۱
ح) به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید.	
۱	دو مورد از ثمرات توحید عملی فردی را بنویسید. ۲۲
۷/۵	جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، به چه ثمراتی دست می‌یابد؟ توضیح دهید. ۲۳
۷/۵	نتایج تحقق شرک عملی اجتماعی را بنویسید. ۲۴
۱	ارتباط میان توحید عملی فردی و اجتماعی را بنویسید. ۲۵
۱	علت غفلت انسان امروزی از خداوند چیست؟ توضیح دهید. ۲۶
۲۰	(به رنج اندر است ای خردمند گنج / نیابد کسی گنج نابرده رنج) (فردوسی)

الف) بخش آیات و روایات

۱	با توجه به آیه شریفه: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»، به سؤالات زیر پاسخ دهید. الف- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟ ب- چرا خداوند، نیازی به پدیدآورنده ندارد؟	۱
۱	مشخص کنید هر یک از عبارات‌های قرآنی زیر، بیانگر کدام یک از مراتب توحید یا شرک هستند؟ الف- «رَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ» ب- «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» ج- «لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ» د- «فَتَشَابَهتِ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ»	۲
۰/۵	بر اساس آیه شریفه: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ...»، چه چیزی نشانه بندگی خداوند از روی تردید است؟	۳

ب) درستی یا نادرستی عبارات‌های زیر را با علامت (ص/غ) مشخص کنید.

۰/۵	اگر قرار باشد همه مردم تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند، امکان رشد و تعالی از بین می‌رود. ()	۴
۰/۵	افزایش معرفت انسان به ذات خداوند، به درک بیشتر فقر و نیاز و افزایش بندگی می‌انجامد. ()	۵
۰/۵	گفتن عبارت «لا اله الا الله»، همه زندگی فرد تازه مسلمان را در رابطه با خدا، خویشتن، اجتماع و خانواده تغییر می‌دهد. ()	۶

پ) گزینه درست را انتخاب کنید.

۰/۵	علت اینکه مخلوقات پیوسته از خداوند درخواست دارند، کدام عبارت قرآنی است؟ (۱) «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» (۲) «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»	۷
۰/۵	این اعتقاد که در کنار خداوند، دیگرانی هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند، مفهوم کدام آیه است؟ (۱) «فَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ» (۲) «أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ»	۸
۰/۵	در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها بودن، کدام پیامد را در پی دارد؟ (۱) اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نبودن (۲) درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشتن	۹

ت) کشف ارتباط

۲	عبارت مطرح شده در ستون «اول» را با عبارت متناسب با آن در ستون «دوم» پیدا کرده و با خطی به هم وصل کنید.	۱۰												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>ستون اول</th> <th>ستون دوم (یک مورد اضافه است)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) ما چو نایبم و نوا در ما ز توست.</td> <td>(۱) کسی که خالق آن است.</td> </tr> <tr> <td>ب) افزایش عبودیت و بندگی</td> <td>(۲) موحد واقعی</td> </tr> <tr> <td>ج) داشتن حق مالکیت بر چیزی</td> <td>(۳) دل نسپردن به هوای نفس</td> </tr> <tr> <td>د) همواره انسانی امیدوار است.</td> <td>(۴) معلول درک فقر و نیازمندی خویش</td> </tr> <tr> <td></td> <td>(۵) نیازمندی در بقا</td> </tr> </tbody> </table>	ستون اول	ستون دوم (یک مورد اضافه است)	الف) ما چو نایبم و نوا در ما ز توست.	(۱) کسی که خالق آن است.	ب) افزایش عبودیت و بندگی	(۲) موحد واقعی	ج) داشتن حق مالکیت بر چیزی	(۳) دل نسپردن به هوای نفس	د) همواره انسانی امیدوار است.	(۴) معلول درک فقر و نیازمندی خویش		(۵) نیازمندی در بقا	
ستون اول	ستون دوم (یک مورد اضافه است)													
الف) ما چو نایبم و نوا در ما ز توست.	(۱) کسی که خالق آن است.													
ب) افزایش عبودیت و بندگی	(۲) موحد واقعی													
ج) داشتن حق مالکیت بر چیزی	(۳) دل نسپردن به هوای نفس													
د) همواره انسانی امیدوار است.	(۴) معلول درک فقر و نیازمندی خویش													
	(۵) نیازمندی در بقا													

ث) اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۰/۵	توحید در ولایت: ۱۱
۰/۵	شرک اجتماعی: ۱۲
ج) درک مطلب	
۰/۵	۱۳ متن زیر را بخوانید و به سؤال آن پاسخ دهید. مادر بزرگ زهرا به بیماری سختی دچار شده بود. او پس از مراجعه به پزشک و استفاده از داروهایی که برایش تجویز کرده بود، بهبودی کامل یافت. و از این که سلامتی خود را دوباره به دست آورده، سپاسگزار خداوند و پزشک است. الف) آیا سپاسگزاری مادر بزرگ زهرا از پزشک برای درمان بیماری خود، شرک محسوب نمی‌شود؟ چرا؟ ب) دلیل تشکر او از خداوند چیست؟ ۰/۵ ۰/۵
۱	۱۴ متن زیر را بخوانید و به سؤال آن پاسخ دهید. برخی از انسان‌های امروزی، مانند فرعون که «أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى» می‌گفت و خود را پروردگار بزرگ مردم معرفی می‌کرد؛ خود را مالک دیگر جوامع می‌پندارند و برای آنها تصمیم‌گیری می‌کنند. - با توجه به متن، این گروه از انسان‌های امروزی، به ترتیب، گرفتار چه شرکی شده‌اند؟
ج) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۰/۵	۱۵ پیروان جریان تکفیری‌ها چه چیزی را شرک می‌شمارند؟
۰/۵	۱۶ با هر چیزی خدا را دیدن، به خصوص برای چه کسانی قابل دسترس است؟ چرا؟
۰/۵	۱۷ جامعه توحیدی حکومت چه کسانی را نمی‌پذیرد؟
۰/۵	۱۸ اینکه مخلوقات، فقط به اجازه خدا می‌توانند در جهان تصرف کنند، به چه معناست؟
۰/۵	۱۹ درک چپستی و چگونگی کهکشان‌های دور دست برای انسان چگونه است؟ چرا؟
۰/۵	۲۰ قدرت‌های مادی و طاغوت چه تأثیری در ناپایداری شدن شخصیت فرد مشرک دارند؟
ح) به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۱/۵	۲۱ آیا نیازمندی مخلوقات به خداوند از نوع نیازمندی مصنوعات بشری به سازنده آن است؟ چرا؟ توضیح دهید.
۱	۲۲ استدلال کنید که چرا خدای واحد آفریننده جهان است؟
۱	۲۳ از موارد شرک در جهان امروز، غفلت انسان از خداوند را توضیح دهید.
۱	۲۴ آیا پذیرش ربوبیت الهی به معنای نفی تدبیر انسان و سایر مخلوقات در کارهای خود است؟ چرا؟
۱	۲۵ دیدگاه انسان موحد درباره حوادث عالم را همراه با اثرات آن بنویسید.
۱	۲۶ نیازمندی موجودات به خداوند در چه زمانی کم می‌شود؟ چرا؟
۲۰	«هر که در قصری قرین دولتی است / آن، جزای کارزار و محنتی است» (مولوی)